

Paragraafid

Lehekülje nr.

1.11. Nakkushaigused

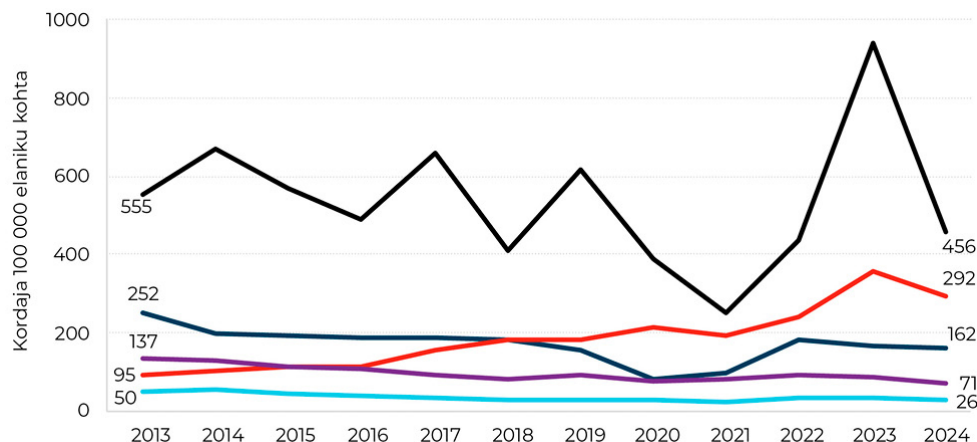
1

1.11. Nakkushaigused

Paljudesse **nakkushaigustesse** haigestumine oli aastatel 2020–2021 ebatavaliselt väike COVID-19 pandeemia ja sellega seotud piirangute tõttu. (joonis 27). Soolenakkused on taastunud pandeemiaeelsele tasemele, enamiku neist moodustavad viirusnakkused (nt rota-, noro- ja adenoviirus).

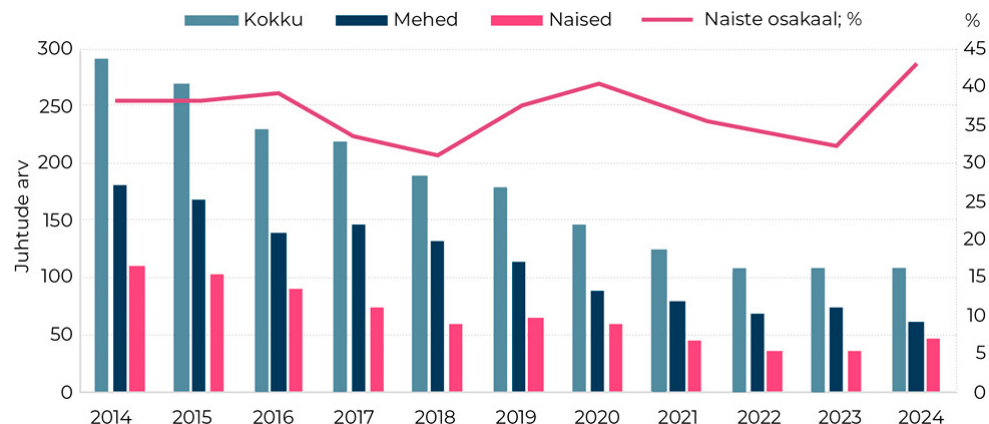
Piisknakkuste suurenemine 2023. aastal oli seotud tuulerõugete ja sarlakite levikuga, mis järgib 5–7-aastaseid tsükleid. Aastal 2024 nende juhtude arv vähenes, kuid läkakõha haigestumus kasvas järsult, esines palju kodukollet mitme haigega. Võrreldes 2023. aastaga kasvas haigestumine läkakõhasse 8,3 korda. Ligi pooled nakatunutest olid kuni 14-aastased lapsed, kes moodustasid 48% haigetest ja kellest 60% olid vaktsineerimata.

Viimase kümne aasta jooksul on puukidega levivate haiguste, eriti Lyme'i tõve ehk puukborrelioosi esinemine märgatavalt suurenenud, kuid 2024. aastal registreeriti 4351 puukborrelioosi juhtu, mis oli 15% vähem kui 2023. aastal. Puukentsefaliiti registreeriti 2024. aastal 146 juhul. Puukborrelioosi haigestumus 100 000 elaniku kohta oli 2024. aastal 245, enim registreeriti juhte Saaremaal, Hiiumaal ja Raplamaal. Puukentsefaliiti registreeriti kõige rohkem Saaremaal, Läänemaal ja Hiiumaal.

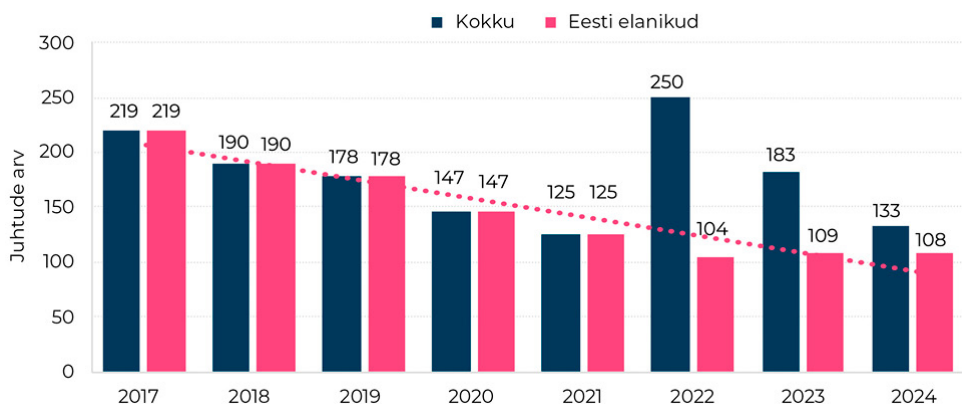
HIV-i levik on viimase kümnendi jooksul oluliselt vähenenud. Aastal 2024 registreeriti Eestis 133 HIV-juhtu, neist 25 välismaalaste (sh sõjapõgenike) seas, kellest paljud olid oma HIV-staatusest teadlikud ja osa oli saanud ravi päritoluriigis. Siiski puuduvad andmed selle kohta, kui paljud neist elavad Eestis ka praegu. Eesti elanike hulgas diagnoositi 108 uut juhtu (joonis 28).

Suurim HIV-i diagnoosimise vähenemine oli aastail 2014-2021, kui uute juhtude arv langes 125-ni. Pärast seda on arv püsinud suhteliselt stabiilsena, kõikides 104 ja 109 vahel. Naiste seas on uute juhtude arv vähenenud 110-lt 46-le, mis on ligikaudu 58%. Naiste osakaal uute HIV-juhtude hulgas on aastati kõikunud vahemikus 31-43%. Keskmise naiste osakaal on püsinud umbes 36%.

HIV-analüüside arv on viimastel aastatel veidi vähenenud: 2024. aastal tehti 5% vähem analüüse kui 2023. aastal ja 10% vähem kui 2019. aastal. Terviseameti andmete kohaselt tehti 2024. aastal 193 133 HIV-analüüsi, lisaks HIV-i nõustamiskabinettides 3766 HIV-analüüsi. Nõustamiskabinettides tehtud analüüside positiivne määr oli 0,18%, üldine laborianalüüside määr aga oli 0,07%, mis viitab sellele, et HIV-i nõustamiskabinettides analüüsitakse sagedamini suurema nakatumisriskiga inimesi.

HIV-testimise üldine tase on langusest hoolimata endiselt väga hea. Näiteks EL-i riikide seas, kes HIV-testimise andmeid koguvad, oleme ühe kõrgeima testimistasemega riik. Vaja ei ole suurendada

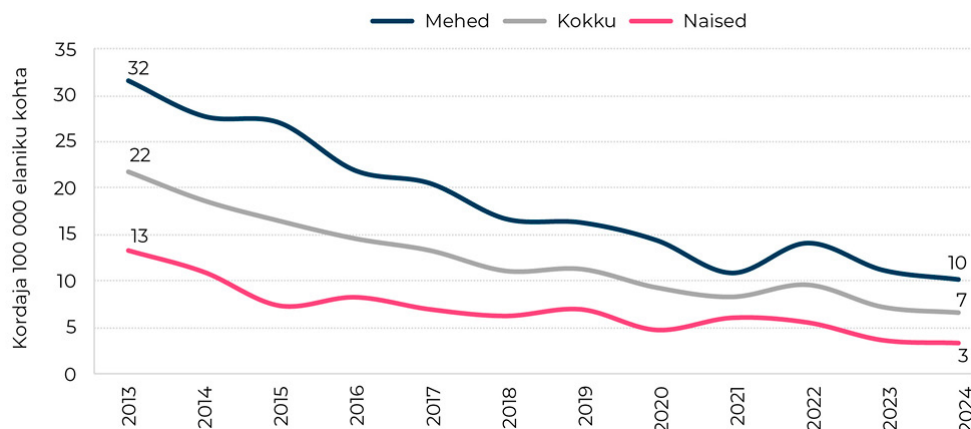

ulatuslikku testimist, vaid paremini suunata testimine neile, kes tõenäolisemalt on nakatunud. (Rüütel jt, 2024). Oluline on jätkata ennetustööd, tagada testimise kättesaadavus ja keskenduda riskirühmadele, sealhulgas sõjapõgenikele ning teistele haavatavatele gruppidele.

Tuberkuloos on peamiselt õhu teel piisknakkusena leviv kogu organismi haarav nakkushaigus, mis kõige sagedamini kahjustab kopsu ja mida võib põdeda elu jooksul korduvalt. Vaktsineerimine hoiab ära lapseas surmaga lõppeda võivad rasked haigusvormid, kuid ei taga eluaegset immuunsust.

Alates 2000. aastate algusest on tuberkuloosi haigestumine langustrendis, mis on jätkunud ka viimasel kümnel aastal (joonis 30). Kuid kõrge ravimresistentsete vormide osakaal on püsinud 20% juures, mis on kõrgeim näitaja EL-i ja Euroopa majanduspiirkonna riikide seas, kus keskmine osakaal on 5% piires (ECDC/WHO, 2025).

Tuberkuloosijuhtude arv on vähenenud 287-lt aastal 2013 (haigestumuskordaja 21,8) 99-le aastal 2023 ja 90-le aastal 2024 (haigestumuskordajad vastavalt 7,2 ja 6,6).

Aastal 2024 registreeritud tuberkuloosijuhtude seas oli 71 esmasjuhtu, 17 tuberkuloosi retsidiivi ja kaks muud korduvravi juhtu. Aastal 2024 lastel tuberkuloosi haigestumist ei registreeritud. Seitsmel juhul diagnoositi tuberkuloos HIV-positiivsel patsiendil. Aastal 2023 registreeriti 19 ja 2024. aastal 13 multiravimresistentse tuberkuloosi juhtu, mis moodustas vastavalt 22% ja 16% juhtudest, kus ravim tundlikkus oli teada. Tuberkuloosihaigetest 73% olid mehed, 24% naised, keskmine vanus 55, noorim 20-aastane, vanim 93-aastane. Aastal 2022 sai Eestis tuberkuloosiravi ka 15 ukrainlast, sh nii sõjapõgenikud kui ka lühiajalise töö- ja elamisloaga isikud, 2023. aastal 11 ja 2024. aastal 10 ukrainlast.

Aastal 2024 ajakohastati tuberkuloosi ravijuhendit, mis aitab tulevikus tuberkuloosi paremini diagnoosida ja määrata ravi vastavalt tänapäevasele käsitlustele. Tuberkuloosi leviku tõkestamiseks on oluline võimalikult kiiresti leida üles inimesed, kellega tuberkuloosihaike on kontaktis olnud ja vajadusel määrata profülaktiline ravi haigestumise ärahoidmiseks. Samuti on oluline tuberkuloosihaigete tervist jälgida pikema aja jooksul, et välistada korduvat haigestumist. Edaspidi on vaja astuda täiendavaid samme selleks, et tuletada meelde nii meditsiinitöötajatele kui ka tuberkuloosi riskirühmadele, et tuberkuloos levib endiselt ja nakkuse tõkestamise parim viis on varajane diagnoosimine ja ravi.